

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію ХРАМКОВОЇ Ольги Миколаївни за темою: «Господарсько-біологічні особливості, адаптаційні властивості свиней ірландського походження та їх використання за різних методів розведення», представленої до офіційного захисту на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.02.01 - розведення та селекція тварин

Уважне ознайомлення з дисертаційною роботою дає можливість стверджувати, що її обсяг складає 199 сторінок друкованого тексту, містить загальну схему дослідів, 47 таблиць і 18 рисунків. За структурою вона складається із анотації, вступу, огляду літератури за темою та вибору напрямку досліджень, загальної методики, результатів досліджень, аналізу та узагальненню одержаних результатів, висновків, пропозицій виробництву, списку використаної літератури в кількості 347 видань та додатків. Зміст досліджень викладений в наступній аргументації.

Актуальність теми. Свинарство належить до провідних галузей тваринництва. Традиційні харчові уподобання населення нашої країни в значній мірі базуються на використанні продукції свинарства, яка входить складовою незамінною частиною до великої кількості блюд національної кухні.

Незважаючи на значний обсяг вже проведених досліджень науковцями і практиками постійно проводиться пошук оптимальних варіантів підбору батьківських пар особливо з новими вітчизняними та зарубіжними генотипами свиней. Зазначена проблематика і покладена в основу досліджень дисертанта, яка є актуальною для науки і виробництва.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано згідно тематичних планів науково-дослідних робіт кафедри технології годівлі і розведення тварин Дніпровського державного аграрно-економічного університету «Теоретичне обґрунтування і

практична реалізація відбору та підбору для поліпшення технологічних і продуктивних якостей сільськогосподарських тварин і птиці» (№ державної реєстрації 0110U007614; 2010-2020 рр.) та в рамках науково-технологічної розробки «Біотехнологічне обґрунтування ресурсозберігаючих технологій виробництва і переробки органічної продукції тваринництва та аквакультури» (№ державної реєстрації 0119U001392; 2019-2021 рр.).

Мета і завдання досліджень. Основна мета даної роботи полягає у оцінці господарсько-біологічних особливостей та адаптаційних властивостей свиней ірландського походження за різних варіантів розведення в умовах промислового комплексу для одержання комерційних вітчизняних гібридів.

Для досягнення мети були виконані наступні завдання:

- досліджували відтворювальні якості свиноматок зарубіжного походження за різних варіантів розведення на промисловому свинокомплексі й встановлювали вплив генотипу свиноматок та кнурів на їх продуктивні якості;
- оцінювали продуктивність кнурів зарубіжної селекції в умовах промислової технології виробництва свинини;
- визначали кращі поєднання свиноматок материнських генотипів з кнурами найбільш поширених в Україні спеціалізованих м'ясних ліній;
- вивчали адаптивну здатність свиноматок ірландської селекції та стресчутливість їх потомства;
- встановлювали закономірності динаміки росту свиней різних генетичних поєднань за індустріальної технології виробництва свинини;
- досліджували відгодівельні і забійні якості чистопородного та гібридного молодняку свиней в умовах промислової технології виробництва свинини за їх відгодівлі до різних вагових кондицій;
- оцінювали якість м'яса свиней зарубіжного походження, отриманих за різних варіантів їх поєднання в умовах промислових підприємств з виробництва свинини та визначали ступінь впливу окремих факторів на якісні показники м'яса;

- розраховували економічну ефективність різних варіантів розведення свиней зарубіжного походження в умовах промислової технології виробництва свинини.

Методи досліджень. В роботі використовували сучасні наступні методи досліджень: зоотехнічні (показники продуктивності свиней), фізико-хімічні (якість і хімічний склад продуктів забою), економічні (розрахунок економічної ефективності виробництва свинини), аналітичні та математичні (одно-, двухфакторний дисперсійний аналіз та біометрична обробка отриманих даних).

Наукова новизна отриманих результатів. Автором уперше за промислової технології виробництва свинини проведено одночасне порівняльне вивчення продуктивності гібридного молодняку свиней ірландського, німецького і англійського і вітчизняного походження за використанням ультрам'ясних термінальних ліній кнурів; вивчено адаптивну здатність свиноматок зарубіжної селекції до умов Степу України та стресчутливість їх потомства до умов інтенсивної технології; вивчено вплив генотипу свиней на перед забійної живої маси 100 та 120 кг і втрату їх живої маси під час транспортування; отримані нові знання стосовно особливостей відгодівельної та м'ясної продуктивності гібридного молодняку різного походження. Набули подальшого розвитку питання використання кнурів синтетичних термінальних м'ясних генотипів задля підвищення показників продуктивності тварин, а також положення щодо взаємозв'язку показників забою та м'ясо-сальних якостей чистопородних, помісних та гібридних свиней при їх відгодівлі до живої маси 100 та 120 кг в умовах промислового виробництва свинини. Отримано нові знання стосовно особливостей відгодівельної та м'ясної продуктивності гібридного молодняку свиней ірландського, німецького, англійського та французького походження.

Про обґрунтованість наукових положень дисертації свідчить належний загальний методологічний рівень проведення досліджень і експериментальна обґрунтованість та ретельність біометричної обробки

матеріалів досліджень одержаних результатів. Сформульовані автором наукові положення відповідають поставленим меті і завданням дисертаційної роботи, а висновки і рекомендації виробництву витікають із результатів досліджень.

Апробація результатів досліджень. Матеріали дисертаційної роботи доповідались, обговорювались і отримали позитивну оцінку на різних вітчизняних та Міжнародних конференціях. Основні положення і результати досліджень викладені у 14 публікаціях.

Практичне значення отриманих результатів.

Результати дослідження впроваджено в умовах ПП «Сігма» Дніпропетровської області (довідка впровадження № 191 від 25.08.2020 р.) та в навчальний процес Дніпровського ДАЕУ (довідка № 37-11-274 від 20.02.2020 р.).

Оцінка основного змісту та оформлення роботи.

В цілому робота викладена змістовно. Результати досліджень пройшли достатню апробацію. Текст та ілюстративний матеріал викладено акуратно, державною мовою.

Автореферат містить основні наукові результати досліджень і відповідає основним положенням дисертації. Оформлений згідно вимог атестаційної колегії МОН України.

Розділ «**Вступ**» в якому обґрунтовано вибір теми досліджень, зв'язок роботи з науковими програмами, мета і завдання досліджень, наукова новизна отриманих результатів, практичне значення отриманих результатів, особистий внесок здобувача, апробація результатів досліджень, публікації, структура та обсяг дисертації.

У розділі «**Огляд літератури за темою дисертації та вибір напрямів досліджень**» достатньо повно висвітлено наявні наукові результати за основними напрямками досліджень дисертаційної роботи з їх узагальненням та обґрунтовано вибір напрямку досліджень. Цей розділ має посилання на сучасні вітчизняні та зарубіжні джерела інформації. Матеріал викладено

послідовно, грамотно з його узагальненням в останньому підрозділі.

У розділі **«Загальна методика й основні методи досліджень»** викладено загальну схему досліджень, наведені детальні схеми та методики всіх восьми дослідів. Чітко описані основні методики та методи досліджень використані в роботі. Вказано місце проведення досліджень та кількість задіяного в досліді поголів'я тварин

У розділі **«Результати власних досліджень»** який складається з трьох послідовних підрозділів, викладених на 71 сторінці друкованого тексту та має 40 таблиць і 17 рисунків, чітко викладено результати власних досліджень. Таблиці та графіки побудовані грамотно. Матеріал викладено послідовно і логічно.

До зауважень цього розділу слід віднести велику кількість дослідів, що ускладнює загальне сприйняття матеріалу.

Матеріали, викладені в розділі **«Аналіз і узагальнення результатів досліджень»**, відповідають назві розділу і розкривають зміст роботи і дійсно є науковим узагальненням одержаних результатів на підставі кваліфікованого аналізу одержаних наукових даних.

Що стосується оформлення роботи: вона має послідовність викладення результатів досліджень, достатню біометричну обробку і наочність результатів, намагання автора підсумувати кожний підрозділ дисертації.

Загалом позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Храмкової О.М. вважаю висловити і деякі власні запитання і пропозиції:

1. Чи підтверджена новизна окремих результатів досліджень авторським свідоцтвом або патентом?

2. Чому з 14 публікацій тільки одна робота виконана особисто з добувачем?

3. Чому в тексті дисертації не приведена сама формула оцінки коефіцієнту адаптації (стор. 57)?

4. Чому номер таблиці 3.14 на сторінці 87, а сама таблиця на сторінці 88?

5. Незрозуміло представлена інформація на сторінках 90 і 131?

6. Чим відрізняються показники загальної кількості поросят при народженні від багатоплідності свиноматок? (стор. 149).

7. Висновки в основному відповідають одержаним результатам досліджень, але вони повинні були бути більш конкретними і стислими.

Оцінка роботи в цілому. Враховуючи методику проведених досліджень, об'єм експериментальних спостережень, достовірність одержаних результатів, аргументацію фактів, визначеність висновків і пропозицій дисертаційну роботу слід вважати позитивною, такою, що відповідає паспорту спеціальності 06.02.01 - розведення та селекція тварин.

Автореферат відображає основні положення та відповідає змісту дисертації.

Дисертаційна робота є цілісною і завершеною науковою працею.

Висновки офіційного опонента. Дисертаційна робота Храмкової Ольги Миколаївни «Господарсько-біологічні особливості, адаптаційні властивості свиней ірландського походження та їх використання за різних методів розведення» за актуальністю, науковою новизною, практичним і теоретичним значенням, глибиною досліджень, обґрунтованістю висновків і пропозицій відповідає вимогам п.11 «Порядку присудження наукових ступенів...», щодо кандидатських дисертацій, а її автор, після прилюдного захисту, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.02.01 - розведення та селекція тварин.

Офіційний опонент

доктор с.-г. наук, академік НААН України,
головний науковий співробітник лабораторії
селекції Інституту свинарства і АПВ НААН

В.П. Рибалко

Підпис Рибалка В.П. затверджую:

вчений секретар Інституту свинарства
і АПВ НААН, кандидат с.-г. наук

М.О. Ільченко

